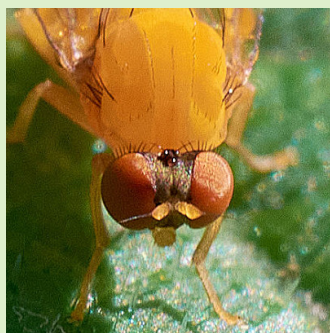

Nieuwsbrief van KNNV afdeling Den Haag

Nummer 236, december 2025

**Beestjes van de maand december:
breedvoetvliegen en
grijze honingzwambreedvoeten**
Pagina **2**. Anna Kreffer

**Beeldverslag paddenstoeleninventarisatie
Kikkervallei**
Pagina **4**. Eke van Batenburg

**Verslag excursie naar Groene Plekken
in Den Haag**
Pagina **5**. Loet Mischgofsky

Verslag excursie strand 22 november
Pagina **6**. Anna Kreffer

En Verder:

- ▶ Boek van de maand..**7**
- ▶ Agenda..**7**
- ▶ Contact bestuur en werkgroepen..**8**

Deze Nieuwsbrief verschijnt gewoonlijk maandelijks rond de 1^e van die maand. Leden KNNV afdeling Den Haag ontvangen een e-mail met kleine toelichting als een nieuwe Nieuwsbrief op deze website staat. Als je steeds bij het verschijnen van een Nieuwsbrief zo'n bericht wilt blijven ontvangen hoeft je niets te doen. Wil je de meldingen over de Nieuwsbrief van KNNV Afdeling Den Haag niet ontvangen of juist weer wel? Vul dan "[Het formulier](#)" op de pagina Nieuwsbrieven in.

Beestjes van de maand december: Breedvoetvliegen en grijze honingzwambreedvoet

Tekst: Anna Kreffer

Foto's: Hans van Helden

Grijze honingzwambreedvoet,
Protoclythia modesta

Begin november was ik op Ameland op de laatste door het ARC georganiseerde reis, met als thema paddenstoelen. Zoals dat gaat op reizen met de KNNV was de aandacht niet uitsluitend gericht op paddenstoelen. Waar we in ieder geval ook naar uitkeken waren breedvoetvliegen, want elke soort breedvoetvlieg heeft een relatie met een paddenstoel, de waardzwam. We hebben het geluk deze vliegen te zien bij honingzwammen. Eén vrouwtje bleef, tegen de gewoonte in, zo rustig zitten dat de hele groep haar kon bewonderen. Het was een grijze honingzwambreedvoet.

Herkenning

Breedvoetvliegen, Platypezidae, danken de naam aan de verbrede achtertarsen of voetjes die de meeste soorten hebben. Ze zijn klein, 1,5 – 6 mm, en lijken een bochel te hebben. De mannetjes zijn meest zwart met mooie rode ogen die elkaar bovenop de kop raken en wat slanker dan de vrouwtjes. De vrouwtjes zijn vaak kleuriger met patronen van grijze en kleurige vlekken en banden, de ogen raken elkaar niet bovenop de kop. De vliegen rennen vaak op de bovenkant van bladeren in een rechte lijn om dan opeens van richting te veranderen, soms staan ze stil. Dit het liefst in de schaduw.

De grijze honingzwambreedvoet, *Protoclythia modesta*, heeft als waardzwam honingzwammen, *Armillaria*. De vrouwen hebben een grijs bestoven kop en borststuk, de poten zijn geelachtig. Het achterlijf is

zwart met brede grijze banden en een geelachtige onderkant. De mannen zijn dofzwart met geelachtige zijden aan het achterlijf en zwarte, deels geelachtige poten.

Er is ook een rode honingzwambreedvoet, *Protoclythia rufa*, het vrouwtje daarvan heeft een oranjegeel achterlijf, met lichtgrijze bestuiving op de voorste helft en wat zwart op de achterste helft.

Waar te vinden?

Breedvoetvliegen zijn te vinden in bos en struweel, vooral in de herfst, september en oktober, de vliegtijd is van april tot en met november. Ze houden van schaduw, en lopen liefst op grote bladeren, onder andere esdoorn, hazelaar, braam, tamme kastanje. Ze zijn het meest talrijk na een periode met

Vrouwtje Rode honingzwambreedvoet,
Protoclythia rufa, op hongzwam

Vrouwtje grote bandbreedvoet, *Platypeza consobrina*

Tonderzwambreedvoet, *Agathomyia wankowiczii*, kop, zijaanzicht en gallen (onder, foto Anna Kreffer)

veel regen, want dan zijn de waardzwammen ook te vinden.

Waardzwam zijn onder veel meer: honingzwam, alle soorten, parasolzwam, zadelszwam, gewoon elfenbankje, gewone hertenzwam. De tonderzwambreedvoet, *Agathomyia wankowiczii*, maakt tepelgallen aan de onderkant van tonderzwammen.

Leven

De vrouwtjes leggen hun eieren op de waardzwam, in geval van plaatjeszwammen tussen de lamellen. Op Ameland zag ik een vrouwtje bovenop de zwam met het achterlijf op de zwam, denk dat ze daar eitjes aan het leggen was. Het waren oude zwammen, misschien dat de lamellen niet meer zo fris waren? De larven eten van de paddenstoel en verpoppen vaak in de strooisel laag op de grond. De duur van de ontwikkeling hangt af de temperatuur, het verschijnen van de waardzwammen en van de soort breedvoetvlieg, larven van sommige soorten zijn binnen een week volgroeid. Die kunnen ook meerdere generaties in een jaar hebben.

Honingzwambreedvoeten zijn er alleen in de herfst, ze brengen als larve de winter door

in de paddenstoel en verpoppen de volgende herfst.

Gezien? Nieuwsgierig?

Heb je een breedvoetvlieg gezien? Laat het ons weten! Zet je vondst op waarneming.nl. Of stuur je foto met de plaats en datum naar onderstaand mailadres.

Wil je er meer over weten of over een ander diertje? We horen het graag:

voorzitter@den-haag.knnv.nl

Beeldverslag paddenstoeleninventarisatie van Kikkervallei

Foto's: Eke van Batenburg

Gewone beurszwam
Volvariella gloiocephala

Bleekgele mycena
Mycena flavoalba

Zeeduinchampignon
Agaricus devoniensis

Mestkaalkopje
Deconica coprophila

Duinmosklokje
Galerina uncialis

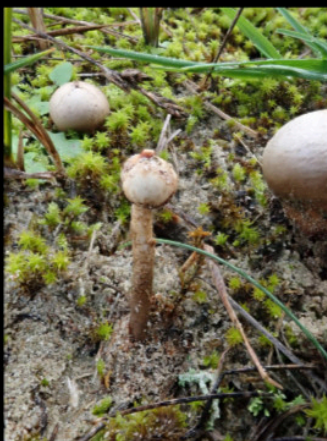
Harig dwergoortje
Resupinatus trichotis

Piekhaarzwammetje
Crinipellis scabella

Paarse schijnridder
Lepista nuda

Gesteelde stuifbal
Tulostoma brumale

Duinmostrechterzwam
Clitocybe barbularum

Vriendelijke groet.....Eke

Verslag excursie naar Groene Plekken in Den Haag

Tekst en foto's: Loet Mischgofsky

Zaterdag 15 november begon met regen, gevolgd met door motregen. Pas in de middag werd het droog. Met capes en paraplu, liepen we met acht en na de lunch met zes mensen in de omgeving van Madurodam door de groene gebieden. En dat alles onder begeleiding van Linda en Renée Lankhorst. We liepen door de Nieuwe Scheveningse bosjes (een werkverschaffingsproject), Belgisch Park, delen van Meijendel, het Hubertuspark en Klein Zwitserland.

Geluid van een speenvarken

Linda en Renée hebben een heel aantal namen genoteerd van wat we o.a. gezien hebben: Spaanse aak, groot en klein glas-kruid, wegedoorn, walstroleeuwenbek, zwarte nachtschade, bonte gele dovenetel, gevlekt dovenetel, de witte dovenetel, de paarse dovenetel, de gestreepte dovenetel, sneeuwbes, meniezwammetje, glimmer-inktzam, parelhoen champignon, gewone zwavelkop, zuurbes, robertskruid, harig knopkruid, gewone melkdistel, weigelia, zegekruid, klein kruiskruid, gaspelidoorn, Verbascum, bezemkruiskruid, veldhondstong, slangenkruid, voorjaarshelmkruid, duizendblad, pluimpapaver, zilverschildzaad, eenstijlige meidoorn met bes en bloeiend, hennepnetel, melig takmos, eikenmos, groot schildmos, knopige ooievaarsbek, paardenbloem, kamperfoelie, raapzaad, witte kuifzwam, geelwitte russula, eekhoorntjesbrood, heksenboleet, heksen-

schermpje en hele velden vol hartblad-zonnebloemen.

Heel veel van hierboven genoemd droeg nog bloemen. En we hebben, dankzij een vogelkenner, het geluid van de waterral dat klinkt als een speenvarken, heel duidelijk gehoord!

Versierde palen

In het Belgisch Park troffen we heel wat leuke stoeplanten aan, veel goed gevulde boomspiegels en natuurlijk prachtige huizen. En ze hadden daar de grote afvalcontainers omringd met mooi gevulde bloembakken.

Ook opmerkelijk: iemand heeft langs een pad in Meijendel heel veel houten paaltjes versierd met een vogelveer. Bij de Watertoren hebben we wat gedronken en konden we naar het toilet: één iemand had zo'n koude handen dat ze de knoop van haar broek niet los kreeg! Onderweg zagen we dat de Frederikskazerne werd afgeschermd met doeken en dat er volop legerwagens stonden. Dat was nieuw!

Vlaktbij het eindpunt staarde Albert Plesman naar de lucht: hij naar een vliegtuig, wij naar komende regenbuien. Het was ondanks de nattigheid een heel mooie wandeling waar niemand spijt van had. Zeker voor herhaling vatbaar in het voorjaar. En dus met veel dank aan Renée en Linda

Verslag excursie strand 22 november 2025

Tekst en foto's: Anna Kreffer

Zeebaars

Een mooi heldere ochtend, fris, met zon en in het begin niet heel veel wind. We worden verrast met heel veel aangespoelde schelpen, zoveel hadden we nog niet op deze plek gezien. De harde wind afgelopen tijd zal hieraan zeker hebben bijgedragen. Duizenden doubletten van Amerikaanse zwaardschede, Ensis leei, ook doubletten

van Amerikaanse boormossel, *Petricolaria pholadiformis*, en otterschelp, *Lutraria lutraria*. Doublet is de term die gebruikt wordt als de twee schelpheften nog aan elkaar zitten. Dat "slot" verdwijnt vrij snel, een doublet betekent dat het dier recent nog levend was. En dat zegt meer over het leven in de zee dan de losse schelpheften die al honderden jaren oud kunnen zijn. De doubletten bevatten vaak resten van het schelpdier, er waren dan ook veel foera-gerende vogels te zien.

Vissers hadden een bot en een zeebaars gevangen, die leven dus ook vlak voor de kust. Aangespoeld zie je ze zelden, ze worden vaak meteen opgegeten.

De Aanspoelsels en het determineren van vondsten (inzet)

Boek van de maand

Crossbill Natuurgids Nederland Deel 1&2

Natuur en landschap,
wand- en fietsroutes,
hotspots

Auteurs: Dirk Hilbers en
Constant Swinkels

Prijs: leden KNNV €35,- ,
anderen €38,95

Volgend jaar eropuit in eigen land? Twee
delen inspiratie!

Deel één: achtergrond over natuur en
landschap met soorten die typisch zijn voor
Nederland. Deel twee: routes en beschrij-
vingen hoe de Nederlandse natuur zelf te
ontdekken en praktische bezoekersinfor-
matie:

- ▶ de 30 beste wandel- en fietsroutes en
60 nevendoelen
- ▶ tips om wild, vogels, vlinders, libellen,
reptielen en amfibieën te vinden
- ▶ uitgebreide informatie over landschap,
geschiedenis, geologie, flora en fauna

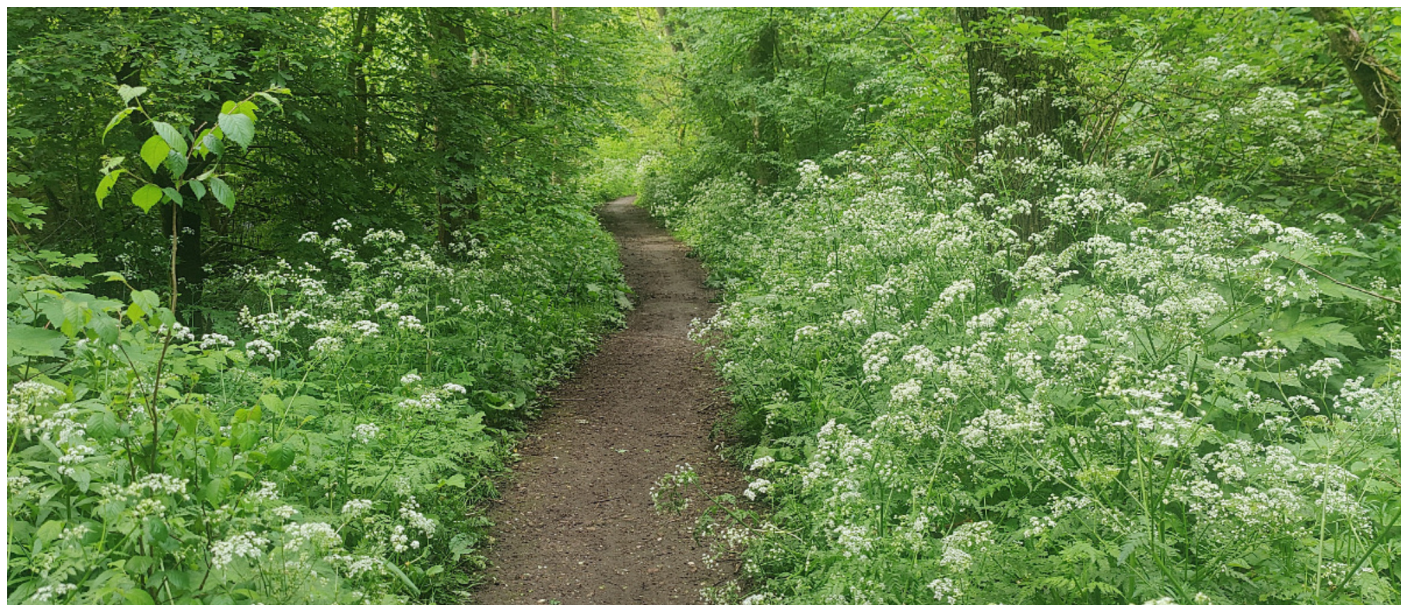
Natuurboeken zijn een fijn cadeau voor
jezelf of familie en vrienden.

Leden van de KNNV krijgen 10% korting.
Bestel via de afdeling: makkelijk, geen
verzendkosten en je steunt de afdeling!
Bestel bij: voorzitter@den-haag.knnv.nl.

Werkgroep Marlot zoekt versterking

Iedere eerste zaterdag van de maand gaat
een klein groepje vrijwilligers aan de slag in
het wilde gedeelte van Park Marlot. De
werkzaamheden bestaan 's-zomers uit het
beheersen van de overdadige groei van
brandnetels, braam en exoten. In de winter

gaat aandacht naar takkenrillen en paden.
Op dit moment zoeken wij versterking, bij
voorkeur iemand woonachtig in Marlot,
Mariahoeve of Bezuidenhout. Heb je belang-
stelling? Neem dan contact op met Hans
van Helden, redactie@den-haag.knnv.nl

Dank zij het werk van de werkgroep krijgen bloeiende kruiden een kans in Marlot. Foto: Hans van Helden

KNNV 125 jaar

Volgend jaar bestaat de KNNV 125 jaar. En niet alleen de landelijke vereniging, ook onze afdeling is 125 jaar geleden opgericht. We laten dat niet ongemerkt aan ons voorbijgaan. Houd de nieuwsbrief en de site in de gaten!

Park Cromvliet, Rijswijk
Foto: Anna Kreffer

Agenda

Geen lid? Ga eens mee om kennis te maken.

- ▶ Meerijden in auto? Afrekenen met chauffeur aan eind van excursie à €0,10/km
- ▶ Deelname altijd op eigen risico.
- ▶ Meenemen van honden of andere huisdieren is niet toegestaan.
- ▶ Info: Ineke Gilbert, 06-44069099, inekegilbert@ziggo.nl

▶ **Zaterdag 20 december Excursie aanspoelsels**

9.30 uur start, we lopen langs de eblijn heen en terug langs de vloedlijn, determineren en napraten bij The Coast. Het duurt ongeveer twee uur bij elkaar.

Vertrekpunt fietsenstalling bij het strand, opgang Molenslag Monster.

Aanmelden, ook om te horen als het niet door kan gaan: voorzitter@den-haag.knnv.nl

▶ **Maandag 29 december Eindejaars wandeling met na afloop eten in het pannenkoekenrestaurant.**

Onze traditionele winterwandeling: lekker buiten in Panbos naar van alles kijken en daarna opwarmen, eten en drinken in het pannenkoekenhuis aan de overkant.

10.00 uur start de wandeling en vanaf 12.00 uur welkom in het pannenkoekenhuis.

Panbos of Pan van Persijn ligt aan de Wassenaarseweg 152A, 2223 LD Katwijk.

Toegang €2,-, kaartje via een automaat bij de ingang. Er is parkeergelegenheid.

Ook te bereiken met OV, bus 385 vanaf Den Haag Centraal, ongeveer 35 minuten.

Aanmelden en info: voorzitter@den-haag.knnv.nl

▶ **Zaterdag 24 januari 2026 Leidschendammerhout** (vooraankondiging)

Op deze dag maken we een mooie wandeling om de vogelplas Starrevaart en door een stuk van de Leidschendammerhout.

Nadere informatie volgt in de nieuwsbrief van januari 2026.

Organisatie: Els Kempen 06 45833327 en Jola Gerbrands 070 3201485 of gerbrands1@ziggo.nl

Kopij voor de nieuwsbrief: vóór 23^e van de maand

Altijd leuk om jouw avonturen met beestjes, planten en zwammen, liefst voorzien foto's, te delen met anderen. Stuur jouw *eigen* foto's plus en een verhaaltje vóór de 23^e van de maand naar de redactie.

300-400 Tekens is al mooi, meer mag natuurlijk ook.

Pluk geen foto's of teksten van het internet: op zowel foto's als tekst zitten [auteurs-rechten](#), een boze fotograaf of schrijver stuurt de redactie een flinke rekening. Zend jouw foto's apart, met bijschrift naar de

redactie, vermeld ook de maker. Gebruik het bijschrift als naam van de foto.

Gebruik geen appjes om de foto's samen te voegen tot een collage: op plaatjes gemaakt met een app kunnen rechten van de app-makers zitten. Zend de originele foto's, niet reeds gecomprimeerde exemplaren.

Tip: Schrijf in de OTT of OVT, dat leest lekker vlot weg.

Mail kopij naar: redactie@den-haag.knnv.nl

Heb je veel foto's? Neem dan contact op met de redactie voor www.swisstransfer.com

Penningmeester gezocht!!

Aan allen, ga nog eens na bij jezelf, familie, vrienden of burens is er iemand is die deze belangrijke taak kan invullen. Heel veel werk is het niet, maar goed met getallen en cijfers om kunnen gaan is wel nodig.

Contactgegevens voor bestuur en werkgroepen KNNV afdeling Den Haag

► Voorzitter

Anna Kreffer: voorzitter@den-haag.knnv.nl

► Secretaris

Ton Huijbregts: secretaris@den-haag.knnv.nl

► Penningmeester

Vacature!!

► Natuurbescherming

Niek Joanknecht: tel. 06-387 56 337 / natuurbescherming@den-haag.knnv.nl

► Bomenwerkgroep

Coördinator Hilde K pfer: / bomen@den-haag.knnv.nl

► Paddenstoelenwerkgroep

Coördinator Kees Pinster, tel. 06-337 73 176 / paddenstoelen@den-haag.knnv.nl

Kijk voor de agenda met inventarisaties en excursies op de pagina van de [paddenstoelenwerkgroep](#)

► Plantenwerkgroep

Coördinator Vacature: / planten@den-haag.knnv.nl

► Werkgroep Zoetermeer, planten

zoetermeer@den-haag.knnv.nl

► Lichenenwerkgroep

Info: Pieter Drenth: lichenen@den-haag.knnv.nl

► Vogelwerkgroep

Info: Marijke Ammerlaan: tel. 070-387 11 87 / vogels@den-haag.knnv.nl

► Nachtvlinderwerkgroep

Info: Sjoerd Groos: nachtvlinders@den-haag.knnv.nl

► Insectenwerkgroep

Info: Alexander Deelman, 070-350 24 93 / insecten@den-haag.knnv.nl

► Webmaster van onze afdeling

Dick Gerbrands: webmaster@den-haag.knnv.nl

► Dat is 't !